

Policy för att förebygga plagiat inom grundutbildningen

1. Bakgrund

Inom högskolevärlden i allmänhet och inom vårt ämnesområde i synnerhet är träning i skriftlig kommunikation ett centralt moment. Ofta examineras hela eller delar av kurser genom skriftliga arbeten såsom uppsatser, projekt, projektarbeten, rapporter eller hemtentamina. Dessa arbeten är av skild karaktär, och de akademiska kraven kan vara olika: omfattning; balansen bredd/djup; grad av originalitet; balansen deskriptivt/analytiskt; etc.

Tillgängligheten till källor har ökat dramatiskt på senare år, särskilt via webben. Detta innebär stora möjligheter för studenten att snabbt ta del av mycket information, men det ger också möjlighet till (ibland otillåtna) genvägar.

Alldeles oavsett typen av prestation (arbete som presenteras) gäller inom den akademiska världen regeln ”äras den som äras bör”. Det måste ovillkorligen framgå vad som är frukten av den enskilde studentens (eller gruppens) arbete, och vad som är hämtat (och eventuellt bearbetat) från annat håll, samt varifrån det i så fall är hämtat. I annat fall riskerar man att passera gränsen för plagiat – vilket i detta sammanhang är en allvarlig form av plagiat.

I Högskoleförordningen (10 kap, 1 §) stadgas att disciplinära åtgärder får vidtas mot studenter som ”med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid prov eller när en studieprestation annars ska bedömas”. Ett uppenbart exempel på vilseledande är om man rakt av kopierar någon annans text, och ger sken av att man själv producerat den. Det finns emellertid en rad gråzoner och gränfall, och dessutom existerar olika uppfattningar om vad som är ”plagiat”. Gränser och definitioner kan variera mellan olika högskolor, mellan olika kulturer/länder, och dessutom gentemot andra delar av utbildningsväsendet (grund/gymnasieskolan).

Den här policyn avses vara generell och tillämplig för all skriftlig redovisning vid Trafik och väg, t ex rapporter, projektarbeten, hemtentor och examensarbeten.

2. Syfte

Ett viktigt syfte med detta dokument är att förmedla vad som är ”god akademisk sed” i samband med källhantering. Detta är i första hand en *etisk* frågeställning, och en djupare förståelse för detta kan i sig förebygga plagiat.

Vi vill vidare visa hur examination kan ses som del i en inlärningsprocess, snarare än bedömning av en produkt. Vi menar att en god författandeprocess kan minska förekomsten av plagiat och stärka djupinlärnningen hos studenterna. Detta handlar alltså i grunden om god *pedagogik*.

Det övergripande syftet är att denna policy ska *förebygga* plagiat och att vi därigenom ska slippa vidta åtgärder. Detta uppnår vi genom att förmedla etiska riktlinjer och vara tydliga i våra pedagogiska metoder.

3. ”God akademisk sed” i samband med källhantering – etiska riktlinjer

I samband med källhantering inom forskning finns det etiska riktlinjer att följa som också är underlag för examinationen. För akademisk publicering krävs i allmänhet någon form av *originalitet*. För att publicering ska vara meningsfull skall något *nytt* tillföras. Det är detta ”nya” som meriterar forskare, och den som har bidragit skall också vederbörligen få äran. I allmänhet sker en kontroll av detta (analogt med grundutbildningens examination) innan publicering sker, och denna utförs oftast av oberoende experter/specialister inom området.

Ingen forskning sker i ett vakuum, och den tar alltid sitt avstamp i redan existerande kunskap. I det publicerade materialet måste det ovillkorligen framgå vilka utgångspunkter man utgår ifrån, och vilka tidigare (publicerade eller på annat sätt förmedlade) resultat och data som utnyttjas. Inte bara enskilda data, utan även resonemang och teoribyggen måste *refereras*, dvs. forskaren anger entydigt från vilken tidigare (helst kvalitetssäkrad) källa han/hon hämtar uppgifter. På så sätt kan forskningen *kontrolleras*, och en intresserad läsare kan gå tillbaka till källorna för att själv *värdera informationen*. En källhänvisning skall vara utformad så att läsaren har en möjlighet att *återfinna* och få tillgång till den aktuella källan. När en forskare utnyttjar en källa har han/hon implicit tagit ställning till om den är av tillräcklig kvalitet och/eller relevans.

- ***I ett skriftligt arbete som utgör underlag för examination skall ovanstående etiska riktlinjer vara vägledande.***

Vid examination av rapporter, uppsatser och projektarbeten beaktas naturligtvis arbetets omfattning och målsättning enligt kursplanen. T ex gäller inte alltid kravet på originalitet, om syftet med arbetet är att göra en sammanställning snarare än en självständig analys. Vidare ställs olika krav på källornas kvalitet, men *det måste ändå framgå att skribenten har en medveten och källkritisk inställning till sina referenser*. Exempelvis är snabbt åtkomliga Internet-referenser ”tillåtna” i ett mindre, deskriptivt arbete, medan man normalt kräver vederbörligen publicerade och kvalitetskontrollerade källor i ett examensarbete.

- ***Ett oeftergivligt krav är att ordagranna avskrifter samt återgivande av grafik/diagram skall ges citatmarkering respektive korrekt källhänvisning (oavsett om källan är en hemsida eller t ex en bok).***

4. Examinationen som process

Poängen med att gå en kurs är normalt att man vill lära sig något. Oavsett vilket mål man har är det slöseri med tid att ägna kraft åt att fuska, när denna kraft i stället kan ägnas åt inläring och bearbetning av kursmaterialet.

Inläring i samband med t ex uppsatsarbete gynnas av kontinuerlig bearbetning och successiv förädling av det skrivna. Att snabbt och okritiskt leta upp synbarligen relevanta data eller texter, och sedan sätta samman dessa till en ”text” innebär inte att man lär sig något.

I våra kurser strävar vi efter att gynna en produktiv författarprocess. En sådan innebär bl. a. att man först skaffar sig en överblick över ämnet via en (källkritisk) genomläsning av relevant material. I

samband med detta mejslar man ut syfte och en preliminär disposition inför skrivandet. Därefter skriver man, och skriver om, tills man är nöjd.

Vi strävar efter att arrangera möjligheter till återkoppling, både från kursledningen och från medstudenter, i olika stadier av författandeprocessen. Det är emellertid viktigt att inse att ansvaret för skrivandet och den slutliga produkten ligger hos studenten! I de kurser där det är meningsfullt anordnas obligatoriska kontrollstationer i olika skeden av skrivprocessen. Generellt kommer alla skriftliga inlämningar ske via Urkund som är ett dataprogram som jämför den inskickade texten med internetkällor och elektroniska dokument så att Trafik och väg kan bedöma om plagiat föreligger.

- ***Skriftliga arbeten som examineras ska normalt vara frukten av en process som innefattar återkoppling och successiv bearbetning.***
- ***Vi strävar efter att ge konstruktiv återkoppling under författandeprocessen, men detta förutsätter att det finns något att ge återkoppling på!***

5. Hur agerar Trafik och väg för att motverka plagiat?

Vår ambition är att tydligt förmedla de regler som ges i denna policy, och därmed förebygga medvetet eller omedvetet försök till vilseledande i samband med examination. En fungerande handledningsprocess och aktiva studenter, som utnyttjar möjligheter till återkoppling från både handledare och kurskamrater, förebygger plagiat!

- ***Vi är emellertid enligt Högskoleförordningen skyldiga att till rektor anmäla försök till vilseledande som ett disciplinärende.***

Vi strävar efter att vid behov uppdatera och följa upp denna policy, med det överordnade syftet att underlätta och stödja studentens inläring och förmåga till självständig analys.

SAMMANFATTNING

I det nedanstående sammanfattas våra riktlinjer som utnyttjas vid examination av skriftliga arbeten, samt hur vi ser på inlärningsprocessen vid författandet av sådana arbeten.

- ***I ett skriftligt arbete som utgör underlag för examination skall ”god vetenskaplig sed” vara vägledande vad avser källhantering och referenser.***
- ***Ordagranna avskrifter SKALL ges citatmarkering respektive korrekt källhänvisning.***
- ***Återgivande av grafik/diagram SKALL ges citatmarkering respektive korrekt källhänvisning.***
- ***Resonemang och fakta hämtade från andra författare, forskare eller andra källor SKALL ges korrekt källhänvisning.***
- ***Skriftliga arbeten som examineras ska normalt vara frukten av en process som innefattar återkoppling och successiv bearbetning.***

Trafik och väg, 2009-10-26 LTH

- *Vi strävar efter att ge konstruktiv återkoppling under författandeprocessen, men detta förutsätter att det finns något att ge återkoppling på!*
- *Försök till vilseledande i samband med examination (i form av t ex plagiat) kommer att anmälas till rektor som ett disciplinärende.*
- *Skriftliga inlämningar kommer att ske via Urkund så att Trafik och väg kan bedöma om plagiat föreligger eller ej.*